

Strategije za razvoj socio-pragmatskih veština kod dece sa komunikacionim teškoćama¹

Mirjana Đorđević, Nenad Glumbić

Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju

Pragmatska sposobnost je sačinjena od nekoliko različitih veština koje omogućavaju osobi da integriše informacije tokom konverzacije, kao i da prati mentalna stanja sagovornika, i stoga se smatra da je pragmatski razvoj u čvrstoj vezi, kako sa ostalim aspektima jezičkog razvoja, tako i sa socijalnim i kognitivnim razvojem.

Tradicionalni pristupi u podsticanju socio-pragmatskih veština bili su usmereni na primenu funkcionalnog komunikacionog treninga koji je podrazumevao vežbanje komunikacionih veština u simuliranim uslovima svakodnevnih konverzacija i koji je davao dobre rezultate. Poslednjih godina potvrđuje se efikasnost novog pristupa u razvoju pragmatskih veština poznatog kao Kognitivni tretman pragmatskih sposobnosti, koji pored segmenata funkcionalnog komunikacionog treninga u sebe uključuje i unapređenje egzekutivnih funkcija i teorije uma.

Cilj ovog rada je prikaz strategija koje se koriste u razvoju socio-pragmatskih veština kod dece sa komunikacionim teškoćama i efikasnosti njihove primene u radu sa šestogodišnjim dečakom sa specifičnim poremećajem jezika.

Ispitanik N.N., star šest godina sa dijagnozom specifičnog poremećaja jezika i sumnjom na autistički spektar poremećaja upućen je na procenu pragmatskih sposobnosti primenom Baterije za procenu komunikacije (The Assessment Battery for Communication, ABaCo, Sacco et al., 2008) i Komunikacione ček liste za decu (Children's Communication Checklist - Second Edition - CCC-2; Bishop, 2003). Dobijeni rezultati na inicijalnoj proceni isključili su prisustvo autističkog spektra poremećaja i ukazali na postojanje izraženog pragmatskog deficita. Osmišljen je program tretmana koji je obuhvatao primenu strategija za razvoj pragmatske kompetencije, strategija za podsticanje egzekutivnih funkcija, socijalnih veština i teorije uma. Nakon šestomesečnog vežbanja, ponovo je procenjena pragmatska sposobnost. Dobijeni rezultati su pokazali da je došlo do unapređenja svih aspekata pragmatske kompetencije.

Ključne reči: specifični poremećaj jezika, ABaCo, pragmatika

¹Rad je nastao kao rezultat istraživanja na projektu „Socijalna participacija osoba sa intelektualnom ometenošću“ (ev. br. 179 017) koji finansira Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.